

Câu hỏi thường gặp về Quá trình tham vấn trước của Dự án Thủy điện Pak Lay

(bản dịch không chính thức)

1. Quá trình tham vấn trước của MRC là gì?

Tham vấn trước là một trong ba quy trình của Thủ tục Thông báo, Tham vấn trước và Thỏa thuận (PNPCA). Tham vấn trước là quá trình để các quốc gia thành viên MRC thảo luận, đánh giá lợi ích và rủi ro đi kèm của những dự án đề xuất sử dụng nước từ lưu vực sông Mê Công có thể tác động đáng kể tới chế độ dòng chảy hoặc chất lượng nước trên dòng chính sông Mê Công và các điều kiện môi trường và kinh tế - xã hội khác.

Quốc gia thành viên (quốc gia thông báo) dự định triển khai dự án sẽ phải thông báo và cung cấp cho các quốc gia thành viên khác (quốc gia được thông báo) các dữ liệu và thông tin hiện có. Quy trình này sẽ tạo điều kiện để các quốc gia được thông báo đánh giá các tác động có thể xảy ra trên lãnh thổ của mình và có ý kiến về việc sử dụng nguồn nước đề xuất.

Mục đích của quá trình này là Ủy ban Liên hợp (JC) đạt được thỏa thuận sử dụng nước tối ưu, tránh lãng phí tài nguyên nước và ban hành một quyết định thống nhất các điều kiện mà dự án cần đáp ứng.

Quá trình tham vấn trước không có mục đích phê duyệt việc sử dụng nước được đề xuất, mà quá trình này được thiết kế để các quốc gia được thông báo đưa ra kiến nghị và đề quốc gia đề xuất dự án chấp nhận các biện pháp nhất định nhằm tránh, giảm thiểu và giảm nhẹ bất kỳ tác động xuyên biên giới bất lợi tiềm tàng nào cũng như tìm ra phương thức chia sẻ lợi ích tốt hơn.

Đó là vì, như nêu trong PNPCA, Tham vấn trước không phải là quyền phủ quyết đề xuất sử dụng nước, hoặc là quyền đơn phương sử dụng nước của bất kỳ quốc gia thành viên nào mà không xét đến các quyền và quan ngại của các quốc gia khác.

2. Ba quốc gia thành viên được thông báo có quyền phủ quyết hoặc phản đối dự án này hay không?

Không.

Hiệp định Mê Công 1995 nêu rõ rằng Tham vấn trước không có quyền phủ quyết đề xuất dự án sử dụng nước. Tham vấn trước cũng không cho phép bất cứ quốc gia nào được tiến hành đề xuất dự án sử dụng nước mà không xét đến quyền và quan ngại của các quốc gia ven sông khác.

3. Tham vấn trước có phải là một quá trình phê duyệt cần thiết đối với mỗi dự án đề xuất không?

Không.

Tham vấn trước không phải là một quá trình xin phê duyệt dự án từ bất kỳ quốc gia thành viên nào. Thay vào đó, Tham vấn trước tạo cơ hội để các quốc gia được thông báo đánh giá dự án và nêu lên các quan ngại chính đáng về tác động bất lợi xuyên biên giới, nếu có, đối với môi trường và người dân ven sông. Tham vấn trước giúp quốc gia đề xuất dự án hiểu rõ hơn những quan ngại đó và xác định các biện pháp giải quyết quan ngại.

Một ví dụ về nỗ lực giải quyết quan ngại do các quốc gia thành viên khác đưa ra trong quá trình Tham vấn trước của Dự án thủy điện Xayaburi là Chính phủ Lào đã cam kết cải thiện và điều chỉnh thiết kế dự án để tránh, giảm thiểu và giảm nhẹ các tác động có thể có. Chính phủ Lào và nhà thầu dự án thủy điện Xayaburi đã đầu tư rất nhiều để điều chỉnh thiết kế đập thủy điện, giải quyết vấn đề đường đi của cá và vận chuyển phù sa. Đây là hai trong số những quan ngại chính được nêu lên trong quá trình Tham vấn trước.

4. Hiệp định Mê Công 1995 có nêu cụ thể những loại dự án nào cần phải tiến hành quá trình Tham vấn trước không?

Có.

Hiệp định Mê Công 1995 và thủ tục PNPCA nêu cụ thể những loại dự án cần tiến hành Tham vấn trước tùy thuộc vào vị trí địa lý và cách sử dụng tài nguyên nước ở hạ lưu sông Mê Công vào các mùa cụ thể trong năm.

Các dự án thủy điện đập dâng trên dòng chính sông Mê Công cần phải tiến hành quá trình PNPCA. Ngoài ra, Hiệp định Mê Công và thủ tục PNPCA yêu cầu tiến hành Tham vấn trước nếu dự án được cho là sẽ có tác động xuyên biên giới đáng kể tới dòng chảy hoặc chất lượng nước trên dòng chính sông Mê Công.

Ngoài ra, ba dạng dự án sử dụng nước hoặc vận chuyển nước phải tiến hành Tham vấn trước gồm:

- (1) Bất kỳ dự án nào sử dụng nước trên dòng chính ở lưu vực sông Mê Công vào mùa khô;
- (2) Bất kỳ dự án nào chuyển nước trên dòng chính sông Mê Công ra ngoài lưu vực trong mùa mưa; và
- (3) Bất kỳ dự án nào chuyển lượng nước thừa ra bất kỳ sông nào khác trong lưu vực vào mùa khô (trong trường hợp có một lượng nước thừa vượt quá các đề xuất sử dụng của tất cả các bên).

5. Quá trình Tham vấn trước kéo dài bao lâu?

Thông thường, quá trình Tham vấn trước kéo dài sáu tháng. Nếu Ủy ban Liên hợp - cơ quan gồm đại diện của chính phủ bốn quốc gia thành viên - yêu cầu có thêm thời gian để thảo luận, thì quá trình Tham vấn trước có thể được gia hạn.

6. Quá trình Tham vấn trước gồm những hoạt động gì?

Tham vấn trước bắt đầu khi tất cả thành viên của Ủy ban Liên hợp nhận được thông báo và tài liệu dự án. Trong sáu tháng tiếp theo, Ủy ban Liên hợp sẽ thẩm định các khía cạnh kỹ thuật của dự án để xác định dự án có tuân thủ với các thủ tục của MRC liên quan đến chế độ dòng chảy và chất lượng nước, đánh giá bất kỳ tác động nào có thể xảy ra đối với môi trường và sinh kế, và kiến nghị các biện pháp giải quyết các vấn đề đó trước khi kết thúc quá trình tham vấn. Đối với Dự án thủy điện Pak Lay, quá trình Tham vấn trước được chính thức bắt đầu từ ngày 8 tháng 8 năm 2018.

Quá trình thẩm định sẽ đánh giá tính tuân thủ của dự án đối với Hướng dẫn thiết kế sơ bộ các đập đề xuất trên dòng chính ở hạ lưu sông Mê Công, xuất bản vào năm 2009 ([PDG 2009](#)).

Dù công chúng không bắt buộc phải tham gia vào quá trình này nhưng các quốc gia thành viên đều nhất trí về tầm quan trọng và sự tham gia của các bên liên quan. Ở cấp quốc gia, các cuộc

họp chia sẻ thông tin/tham vấn các bên liên quan sẽ được tổ chức theo cơ chế và cách làm của mỗi quốc gia.

Ở cấp vùng, các cuộc họp/sự kiện chia sẻ thông tin/tham vấn các bên liên quan cũng sẽ được tổ chức. Nếu cần, Ủy hội sẽ tổ chức các chuyến thăm thực địa tới dự án.

Báo cáo Thẩm định Kỹ thuật – gồm kết quả các cuộc họp chia sẻ thông tin/tham vấn các bên liên quan cấp quốc gia – sẽ được trình lên Ủy ban Liên hợp.

Sau đó, các quốc gia được thông báo sẽ nộp **Mẫu Trả lời Tham vấn Chính thức** cho Ban Thư ký Ủy hội để chia sẻ ý kiến của mình.

Vào cuối kỳ tham vấn, Ủy ban Liên hợp sẽ tổ chức họp để thảo luận về quá trình Tham vấn trước cho dự án nhằm đạt được thỏa thuận về việc sử dụng tối ưu, tránh lãng phí tài nguyên nước, và ban hành quyết định thống nhất các điều kiện mà dự án cần giải quyết tiếp.

Nhấn vào đây (<http://www.mrcmekong.org/assets/Uploads/Implementation-roadmap-of-Pak-Lay-prior-consultation-20180815.pdf>) để xem lộ trình chi tiết quá trình Tham vấn trước sáu tháng.

7. Có thể điều chỉnh những điều kiện đã được thống nhất trong giai đoạn xây dựng và vận hành dự án hay không? Liệu có thể có thể bổ sung thêm điều kiện trong giai đoạn này không?

Hiệp định Mê Công 1995 đã xác định: “thỏa thuận” về các điều kiện đưa ra trong quá trình Tham vấn trước là một sự nhất trí mang tính linh hoạt và thực tế. Do vậy, những điều kiện như vậy có thể được cân nhắc để điều chỉnh ngay cả khi quá trình Tham vấn trước đã kết thúc.

Một kế hoạch hành động chung, ví dụ kế hoạch hành động chung cho dự án Pak Beng, cũng có thể là một cơ chế để các giải pháp bổ sung để các quốc gia được thông báo cân nhắc, nếu được Ủy ban Liên hợp đồng ý.

8. Các quốc gia thành viên khác có thể làm gì nếu sau này thấy rằng môi trường trong lãnh thổ của mình bị ảnh hưởng đáng kể do dự án này?

Hiệp định Mê Công 1995 cung cấp một khung ngăn ngừa và chấm dứt các ảnh hưởng có hại. Quốc gia bị ảnh hưởng nên thông báo cho MRC về vụ việc với các bằng chứng phù hợp, và quốc gia gây ra ảnh hưởng phải ngay lập tức ngừng tác nhân gây hại đó cho tới khi nguyên nhân thực sự được xác định. Hiệp định Mê Công cũng nêu rõ trách nhiệm của quốc gia thành viên đối với những thiệt hại khi những thiệt hại đó được xác định bởi các bên liên quan theo các nguyên tắc của luật quốc tế.

9. Ủy ban Liên hợp có bắt buộc phải đi đến kết luận/thỏa thuận cho quá trình Tham vấn trước cho một đề xuất dự án không?

Không.

Ủy ban Liên hợp không buộc phải đạt được một thỏa thuận trước khi việc sử dụng nước được đề xuất diễn ra. Thủ tục PNPCA nêu rõ rằng Ủy ban Liên hợp nên cố gắng đạt được thỏa thuận. Nếu Ủy ban Liên hợp không thể đạt được kết luận thống nhất, các quan điểm của Ủy ban sẽ được ghi nhận trong biên bản về đề xuất sử dụng nước để tham khảo trong tương lai. Quyết định cuối cùng về việc có tiến hành dự án hay không hoàn toàn phụ thuộc vào quốc gia đề xuất dự án, sau khi

quốc gia này đã cân nhắc thích đáng và giải quyết một cách có thiện chí tất cả các quan ngại/vấn đề chính đáng mà các quốc gia được thông báo và các bên liên quan nêu lên.

10. Điều gì sẽ xảy ra nếu Ủy ban Liên hợp không đạt được kết luận/thỏa thuận về quá trình Tham vấn trước hoặc thống nhất về các điều kiện sử dụng nước tối ưu và ngăn ngừa lãng phí nước?

Nếu Ủy ban Liên hợp không thể đi đến kết luận hoặc thỏa thuận về quá trình Tham vấn trước thì vụ việc sẽ được chuyển lên cơ quan quản lý cao nhất của MRC là Hội đồng Ủy hội. Hội đồng Ủy hội có thành viên là các bộ trưởng chịu trách nhiệm về lĩnh vực nước và môi trường của bốn quốc gia. Nếu cấp Hội đồng vẫn không giải quyết được thì vụ việc sẽ được chuyển lên cấp chính phủ của bốn quốc gia thông qua các kênh ngoại giao chính thức để tìm giải pháp. Nếu thấy cần thiết, và nếu các bên đều thống nhất, các chính phủ có thể yêu cầu đàm phán hòa giải và giải quyết theo các nguyên tắc của luật quốc tế.

11. Tại sao MRC cần Tham vấn trước? Quá trình này có lợi ích gì?

Các đề xuất dự án sử dụng nước cần Tham vấn trước thường là các dự án có khả năng tác động đáng kể tới môi trường và người dân, và do đó, các quốc gia khác cần có cơ hội để đánh giá và có ý kiến.

Quá trình Tham vấn trước là để ngăn ngừa các tác động bất lợi lớn xuyên biên giới đối với cộng đồng dân cư ven sông và môi trường ở cả thượng lưu và hạ lưu. Quá trình này cũng hướng tới sử dụng nước tối ưu và ngăn ngừa lãng phí nước.

MRC đã tiến hành ba trường hợp Tham vấn trước: dự án thủy điện Xayaburi, Don Sahong, và Pak Beng. Tất cả đều là các dự án trên dòng chính sông Mê Công thuộc lãnh thổ CHDCND Lào. Các trường hợp này minh chứng cho sự cấp tiến trong việc thực thi Hiệp định Mê Công 1995 và của chính MRC – tinh thần Mê Công bắt điệt trong quan hệ hợp tác giữa các quốc gia thành viên.

Với thủy điện Xayaburi, quá trình Tham vấn trước dẫn đến việc chính phủ Lào và nhà thầu dự án tiến hành đánh giá tác động môi trường và đầu tư thêm hàng trăm triệu Đô la Mỹ để điều chỉnh thiết kế đập, giải quyết vấn đề di cư của cá và vận chuyển phù sa, hai trong số những quan ngại chính được nêu lên trong quá trình Tham vấn trước.

Trong trường hợp của thủy điện Pak Beng, Ủy ban Liên hợp đã đạt được thỏa thuận vào cuối quá trình sáu tháng Tham vấn trước. Ủy ban này đã ra Tuyên bố chung, giao nhiệm vụ cho Ban Thư ký Ủy hội xây dựng Kế hoạch hành động chung (JAP) để đưa ra các cơ chế phản hồi, trao đổi dữ liệu và chia sẻ tri thức giữa nước CHDCND Lào với MRC về thiết kế hiện tại, quá trình xây dựng và vận hành của dự án này.

Nếu không có quá trình Tham vấn trước, thông tin sẽ không được chia sẻ và không có tham vấn công khai về các dự án của các quốc gia có chủ quyền như dự án Xayaburi, Don Sahong, và Pak Beng. Nếu không có Tham vấn trước, dự án Xayaburi sẽ không được cải thiện. Tham vấn trước cần có các đánh giá khoa học do các chuyên gia từ Ban thư ký Ủy hội thực hiện. Mục đích là để đảm bảo cân đối lợi ích của bốn quốc gia thành viên và tính bền vững về xã hội và môi trường của lưu vực sông Mê Công.

12. Ai sẽ tham gia vào quá trình Tham vấn trước?

Ủy ban Liên hợp - cơ quan gồm đại diện cấp cao của chính phủ bốn quốc gia thành viên - tiến hành quá trình Tham vấn trước với sự hỗ trợ kỹ thuật và hành chính của Ban Thư ký Ủy hội. Ủy

ban sông Mê Công Quốc gia và Ban thư ký của mình sẽ thực hiện chức năng hành chính và điều phối trong nước đồng thời hỗ trợ Ủy ban Liên hợp triển khai các hoạt động liên quan.

Nhóm Công tác Ủy ban Liên hợp (JCWG) đóng vai trò là cơ quan cố vấn kỹ thuật để hỗ trợ Ủy ban Liên hợp trong quá trình tiến hành PNPCA. Nhóm công tác JCWG, với sự hỗ trợ của Ban Thư ký Ủy hội, sẽ thẩm định các khía cạnh như: dòng nước, an toàn đập, di cư của cá, vận chuyển phù sa, giao thông thủy, và tác động môi trường và tác động kinh tế - xã hội.

Các Ủy ban sông Mê Công Quốc gia sẽ kêu gọi các tổ chức xã hội và thành viên cộng đồng tham gia trong quá trình chia sẻ thông tin/tham vấn các bên liên quan trong nước.

Ở cấp khu vực, Ủy hội sẽ tổ chức hai diễn đàn tham vấn các bên liên quan về dự án thủy điện Pak Lay và kêu gọi sự tham gia của cộng đồng.

13. Ban Thư ký Ủy hội có vai trò gì trong quá trình này?

Ban Thư ký Ủy hội sẽ hỗ trợ các quốc gia thành viên đánh giá các khía cạnh kỹ thuật của dự án và tổ chức các cuộc họp của Ủy ban Liên hợp.

Ban Thư ký Ủy hội cùng với Ban Thư ký sông Mê Công Quốc gia tại các quốc gia thành viên sẽ tiến hành tham vấn các bên liên quan ở cấp quốc gia và khu vực nhằm thu thập quan điểm và ý kiến về dự án thủy điện để quốc gia đề xuất dự án cân nhắc. Ban Thư ký Ủy hội sẽ thực hiện tham vấn các bên liên quan một cách thiện chí, ghi nhận ý kiến của các bên liên quan, giải trình những ý kiến này sẽ được cơ quan quản lý của MRC cân nhắc ra sao và phản hồi về các ý kiến đó.

Sau khi hoàn thành quá trình Tham vấn trước, Ban Thư ký có thể tiếp tục hỗ trợ kỹ thuật cho dự án nếu cần.

14. Đánh giá kỹ thuật dự án được trình sẽ xem xét những điểm gì?

Báo cáo đánh giá kỹ thuật dự án xem xét tổng quan dự án đề xuất dựa trên nghiên cứu khả thi và Đánh giá tác động môi trường - xã hội được đệ trình. Quá trình thẩm định kỹ thuật nhằm đánh giá đề xuất dự án có đáp ứng tuân thủ Hướng dẫn Thiết kế sơ bộ các đập đề xuất trên dòng chính ở hạ lưu sông Mê Công, xuất bản vào năm 2009 (PDG 2009) hay không, cũng như xác định các điểm còn thiếu sót và cần điều chỉnh. PDG 2009 đưa ra hướng dẫn về mục tiêu hoạt động, nguyên tắc thiết kế và vận hành các biện pháp giảm nhẹ, cũng như giám sát tuân thủ và quản lý các thay đổi cho phù hợp với yêu cầu. Quá trình này cũng giải quyết những vấn đề cụ thể do Nhóm công tác JCWG nêu ra.

15. Cập nhật/Nâng cấp Hướng dẫn Thiết kế sơ bộ các đập đề xuất trên dòng chính ở hạ lưu sông Mê Công (DG 2018) đóng góp thế nào vào quá trình Tham vấn trước này?

Quá trình thẩm định kỹ thuật này chủ yếu sẽ sử dụng PDG 2009, đây là tài liệu duy nhất đã được phê duyệt và được dùng làm cơ sở cho đợt thẩm định này. Tuy nhiên, khi cần, Ủy hội cũng sẽ nhận xét, tham chiếu và gọi ý nhà thầu dự án và chính phủ CHDCND Lào tham khảo PDG 2018 vì PDG 2018 đã khắc phục những điểm thiếu sót và còn chưa rõ của PDG 2009 được nhận thấy sau khi áp dụng với ba trường hợp tham vấn trước đây cùng với kiến thức được cập nhật khác.

15. Làm thế nào để các tổ chức và các bên liên quan tham gia các sự kiện tham vấn hoặc các cuộc họp chia sẻ thông tin?

Các cơ quan liên quan của chính phủ mỗi quốc gia có trách nhiệm tổ chức tham vấn và hợp chia sẻ thông tin trong nước. Ủy ban sông Mê Công Quốc gia, cơ quan điều phối của chính phủ mỗi quốc gia thành viên, chịu trách nhiệm lập kế hoạch cho các sự kiện đó ở quốc gia của mình. Ban Thư ký Ủy hội sẽ hỗ trợ về mặt kỹ thuật.

Rút kinh nghiệm từ ba trường hợp trước đây của thủy điện Xayaburi, Don Sahong và Pak Beng, lần này Ban Thư ký Ủy hội đã mời các bên liên quan tham gia ngay từ đầu quá trình Tham vấn trước. Ủy hội cũng chia sẻ thông tin rộng rãi và minh bạch trên [website \(hyperlinked to http://mrcmekong.org\)](http://mrcmekong.org) của MRC. Ban Thư ký Ủy hội cũng thấy rằng cần dành đủ thời gian để các bên thẩm định tài liệu dự án nên đã đăng tải công khai các tài liệu dự án trên một trang mạng (webpage) dành riêng cho tham vấn này trên website của MRC ngay khi tham vấn trước cho Pak Lay được thông qua tại kỳ họp đầu tiên của Nhóm công tác JCWG.

Đường dẫn đến trang mạng dành cho tham vấn trước của thủy điện Pak Lay có **tại đây** (hyperlink to <http://www.mrcmekong.org/topics/pnpca-prior-consultation/pak-lay-hydropower-project/>)

Các tài liệu liên quan sẽ được đăng tải kịp thời trong của quá trình tham vấn trước bao gồm: tổng quan về các tài liệu được đệ trình, các bài trình bày, tài liệu thông tin ngắn gọn về dự án được đề xuất.

Ủy hội tổ chức hai kỳ họp tham vấn các bên liên quan cấp khu vực và nhiều sự kiện chia sẻ thông tin và tham vấn cho các cộng đồng bị ảnh hưởng ở cấp quốc gia. Để khuyến khích các bên tham gia rộng rãi hơn, Ủy hội hoan nghênh các đại biểu từ tất cả các khu vực: các tổ chức phi chính phủ, tổ chức cộng đồng, viện nghiên cứu, các nhà khoa học, các chủ đầu tư dự án thủy điện, báo chí và các bên khác. MRC sẽ hỗ trợ tài chính cho những đại biểu từ các tổ chức phù hợp với tiêu chí của sự kiện nếu gặp khó khăn về tài chính để họ có thể tham gia các sự kiện này.

MRC áp dụng phương pháp tiếp cận có sự tham gia bằng cách phối hợp và tham gia các bên liên quan và cộng đồng trong quá trình thực hiện. MRC quan tâm tới tiếng nói và ý kiến, quan ngại của các bên vì lợi ích của người dân trong lưu vực sông Mê Công. Ban Thư ký Ủy hội hết sức nỗ lực hỗ trợ các quốc gia Mê Công biến chính sách thành hành động thực tế để đảm bảo phát triển và quản lý bền vững lưu vực sông Mê Công. Trong quá trình Tham vấn trước, chúng tôi nỗ lực hết sức để cải thiện chiến lược của MRC nhằm thu hút sự tham gia của các bên liên quan vào quá trình tham vấn trước bao gồm hoạt động chia sẻ thông tin, diễn đàn và tham vấn các bên liên quan. MRC hoan nghênh các ý kiến, nhận xét và phản hồi từ tất cả các bên liên quan thông qua hộp ý kiến nhận xét (comment box) trên website của MRC tại đường dẫn sau:

<http://www.mrcmekong.org/stakeholder-consultations>

16. Đại diện các tổ chức xã hội dân sự có tham gia Nhóm công tác JCWG?

Không.

JCWG không có đại diện từ các tổ chức xã hội dân sự. JCWG là cơ quan cố vấn kỹ thuật của chính phủ bốn quốc gia thành viên và được thành lập nhằm hướng dẫn Ban Thư ký Ủy hội tiến hành quá trình tham vấn trước và để thảo luận các vấn đề quan trọng khác. Ngoài ra, JCWG còn có chức năng hỗ trợ Ủy ban Liên hợp của MRC triển khai thủ tục PNPCA và hướng dẫn Ban Thư ký Ủy hội cho công việc liên quan tới các đề xuất dự án được thông báo cần Tham vấn trước hoặc Thỏa thuận, theo nguyên tắc và quy trình trong Hiệp định Mê Công 1995. Nhóm công tác được thành lập và có nhiệm vụ như được nêu trong các Thủ tục của MRC. Thành viên nhóm công tác JCWG gồm bốn đại diện từ bốn quốc gia ở hạ lưu sông Mê Công. Ban Thư ký Ủy hội có nhiệm vụ cung cấp thông tin kỹ thuật và hỗ trợ hành chính cho hoạt động của nhóm công tác JCWG.

17. Ý kiến phản ánh của các bên liên quan được MRC sử dụng thế nào trong quá trình Tham vấn trước?

Tất cả các ý kiến đóng góp, quan điểm và nhận xét của các bên liên quan sẽ được tập hợp trong một “bảng tổng hợp ý kiến, nhận xét” được đưa vào báo cáo tham vấn các bên liên quan và sẽ được xem xét, cân nhắc trong quá trình đánh giá dự án.

Báo cáo Đánh giá Kỹ thuật (TRR) ghi nhận các phát hiện và kiến nghị thu được từ báo cáo chia sẻ thông tin cấp khu vực và báo cáo chia sẻ thông tin cấp quốc gia và được trình lên các cơ quan quản lý của MRC để cân nhắc trong quá trình đàm phán các điều kiện dự án tương ứng.

18. Những thông tin nào về dự án được công bố cho các bên liên quan và công chúng?

MRC đã đăng tải các tài liệu dự án được đệ trình trên website của MRC. Các tài liệu này gồm: đánh giá tác động xuyên biên giới về môi trường và xã hội và đánh giá tác động tích lũy, đánh giá tác động môi trường, kế hoạch quản lý và giám sát môi trường, đánh giá tác động xã hội, kế hoạch quản lý và giám sát xã hội và kế hoạch hành động tái định cư. Báo cáo hiện trạng kỹ thuật và các bản vẽ cũng được đăng tải công khai trên trang riêng biệt dành riêng cho quá trình Tham vấn trước của dự án Pak Lay, trên website của MRC tại đường dẫn: <http://www.mrcmekong.org/topics/pnpca-prior-consultation/pak-lay-hydropower-project/>.

Tất cả các tài liệu liên quan tới quá trình Tham vấn trước sẽ được đăng tải công khai trên trang mạng này bao gồm đánh giá của MRC về các khía cạnh kỹ thuật của các tài liệu dự án, báo cáo tham vấn các bên liên quan, và các ý kiến phản hồi chính thức của ba quốc gia thành viên được thông báo là Campuchia, Thái Lan và Việt Nam.

19. Có thể bắt đầu xây dựng thủy điện trong quá trình Tham vấn trước không?

Không.

Theo thủ tục PNPCA, quốc gia thành viên không được triển khai dự án đề xuất sử dụng nước khi các quốc gia được thông báo chưa có cơ hội thảo luận và đánh giá dự án đó.

20. Kết quả của Tham vấn trước của một dự án có thể tạo ra tiền lệ áp dụng y hệt cho các dự án trong tương lai không?

Không.

Quá trình Tham vấn trước được tiến hành với từng trường hợp cụ thể cho dự án được đề xuất trên trên dòng chính sông Mê Công. Nếu trong tương lai một dự án tương tự được trình lên MRC để tham vấn trước, kết quả của bất kỳ quá trình Tham vấn trước nào đã tiến hành cũng sẽ không ảnh hưởng tới dự án mới đề xuất đó. Tuy nhiên, thông tin và tri thức thu được từ các quá trình Tham vấn trước sẽ hữu ích cho các dự án tương lai và có thể được sử dụng làm một phần thông tin hoặc đánh giá ban đầu.

Năm 2016, MRC đã đánh giá việc thực hiện thủ tục PNPCA được phê duyệt trong Hiệp định Mê Công 1995 và đã tài liệu hóa một số bài học kinh nghiệm chính, đó là:

- (1) Cần làm rõ thời điểm bắt đầu và kết thúc quá trình Tham vấn trước;
- (2) Có quá trình thẩm định và phê duyệt xem các tài liệu nhận được cho Tham vấn trước đã đầy đủ chưa;
- (3) Làm rõ hơn vai trò của tất cả các chủ thể có trách nhiệm tiến hành PNPCA;

- (4) Xây dựng cách thức phù hợp để công bố thông tin dự án cho các bên liên quan tham gia hiệu quả;
- (5) Làm rõ hơn vai trò của đánh giá tác động môi trường (EIA) xuyên biên giới; và
- (6) Xây dựng “Chú thích/giải thích” các điều khoản của thủ tục PNPCHA, bổ sung cho Hướng dẫn triển khai PNPCHA hiện tại bằng cách đưa các điều khoản chính của PNPCHA vào bối cảnh rộng hơn của các ví dụ thực tế tốt nhất từ các nước khác trong lĩnh vực liên quan.

Quá trình triển khai Tham vấn trước dự án thủy điện Pak Beng đã cân nhắc những bài học kinh nghiệm này. Chúng tôi hy vọng các bài học này cũng được vận dụng trong trường hợp dự án Pak Lay.

21. Các phát hiện từ Nghiên cứu Hội đồng (nghiên cứu về quản lý và phát triển bền vững sông Mê Công, bao gồm cả tác động của các dự án thủy điện trên dòng chính) đóng góp ra sao cho quá trình Tham vấn trước?

Mục tiêu chính của Nghiên cứu Hội đồng là nâng cao khả năng của MRC để cố vấn cho các quốc gia thành viên về tác động tích cực và tiêu cực của việc phát triển tài nguyên nước đối với con người, kinh tế và môi trường ở lưu vực sông Mê Công, tập trung nâng cao hiểu biết về phát triển bền vững sông Mê Công.

Phạm vi Nghiên cứu Hội đồng bao quát tất cả các lĩnh vực liên quan tới nước như thủy lợi, sử dụng đất nông nghiệp, ngư nghiệp, giao thông thủy, sử dụng nước trong sinh hoạt và công nghiệp, và thủy điện, tập trung vào các dự án phát triển trên dòng chính. Nghiên cứu cũng tính đến các lĩnh vực quan trọng khác như thủy văn và các vấn đề liên quan, đa dạng sinh học, môi trường, kinh tế - xã hội, kinh tế vĩ mô và biến đổi khí hậu. Ngoài ra, đánh giá tác động xuyên biên giới cũng sử dụng một bộ đầy đủ các chỉ số cho các lĩnh vực nêu trên.

Nhìn chung, thông qua Nghiên cứu Hội đồng và các đánh giá trước đây của MRC, các quốc gia thành viên ngày càng nhận thức rõ hơn về cơ hội cũng như nguy cơ của các dự án thủy điện trên dòng chính.

Đặc biệt với thủ tục PNPCHA, Nghiên cứu Hội đồng có vai trò quan trọng vì giúp cung cấp kiến thức, thông tin, dữ liệu và công cụ đánh giá để hỗ trợ bất kỳ hoạt động đánh giá tác động nào cho quá trình Tham vấn trước cho các dự án xây dựng thủy điện trên dòng chính.

22. Đánh giá tác động xuyên biên giới có phải là yêu cầu bắt buộc của quá trình Tham vấn trước không? Các tác động xuyên biên giới của dự án được đánh giá và sử dụng thế nào?

Theo thủ tục PNPCHA, đánh giá tác động xuyên biên giới, dù là tác động về kinh tế - xã hội hay môi trường, không phải là yêu cầu bắt buộc vì không có điều khoản nào buộc quốc gia thông báo phải tiến hành đánh giá này. Tuy nhiên, đánh giá tác động có vai trò thiết yếu để quốc gia thông báo có thể cung cấp thông tin đánh giá tác động xuyên biên giới, qua đó tạo điều kiện để các quốc gia thành viên khác cũng như Ban Thư ký Ủy hội có thể đánh giá và thảo luận về các giải pháp nhằm giảm thiểu và giảm nhẹ tác động xuyên biên giới tiềm tàng. Vì vậy, bản PDG mới cập nhật cũng bao gồm điểm còn thiếu này.

###